

Власюк О. Я.

ЗАВДАННЯ ТА ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО ЕКОЛОГІЧНОЇ САМООСВІТИ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРИРОДНИЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті сформульовано завдання, що вирішуються під час формування готовності до екологічної самоосвіти у майбутніх фахівців. Для ефективної реалізації цих завдань автором розроблено низку спеціальних принципів навчання, що ґрунтуються на традиційних та сучасних класифікаціях.

Ключові слова: завдання, принципи, готовність до екологічної самоосвіти, майбутні фахівці природничих спеціальностей.

Актуальність статті. Формування готовності до екологічної самоосвіти у майбутніх фахівців природничих спеціальностей передбачає залучення їх до активного процесу набуття професійної освіти. Це означає, що замість пасивного записування лекцій і виконання шаблонних завдань, процес навчання спрямовується на формування у студентів власної аргументованої позиції, критичного мислення, вирішення нестандартних ситуацій, творчого наукового пошуку тощо.

Аналіз останніх досліджень. Вдале використання принципів навчання сприяє досягненню поставлених дидактичних завдань і допомагає розвинути фахову компетентність. Розробленню принципів навчання приділено значну увагу як у працях класиків педагогіки, так і у роботах сучасних науковців. Кожен автор робить свій внесок до скарбниці принципів навчання, уточнюючи або узагальнюючи їх. У статті ми використовуватимемо ґрунтовне дидактичне надбання як класиків педагогіки так і сучасних науковців: Ю. Бабанський, Г. Ващенко, В. Загвязінський, Я. Коменський, Ч. Купісевич, В. Оконь, І. Підласий, К. Ушинський, М. Скаткіна, В. Ягупов. Формулювання завдань та принципів здійснюється нами задля дослідження процесу екологічної самоосвіти майбутніх фахівців. Самоосвіта як формувальний компонент професійної компетентності знайшла відображення у наукових працях Г. Діордієва, Л. Долгової, В. Свистун, Г. Селевка, Н. Сирятова, Ю. Татура, Т. Шамової, В. Ягупова. Значну увагу опрацюванню значення екологічної компетентності приділили Г. Діордієва та О. Овчарук. Базуючись на цих дослідженнях ми сформулювали завдання та принципи формування готовності до екологічної самоосвіти у майбутніх фахівців природничих спеціальностей, що і є **метою** нашої статті.

Виклад основного матеріалу. Аналіз сучасних інноваційних педагогічних технологій [2; 4; 9] показує, що на підвищення активності суб'єкта навчального процесу можна ефективно впливати шляхом формування внутрішнього стимулу до набуття професійної освіти, що є компонентом готовності до екологічної самоосвіти. Саме *активізація навчально-пізнавальної діяльності* майбутніх фахівців природничих спеціальностей обрана нами як основне завдання у вирішенні питання формування їхньої готовності до екологічної самоосвіти.

Наступне завдання формування готовності майбутніх фахівців природничих спеціальностей до екологічної самоосвіти полягає у *формуванні екологічної компетентності*. Думка науковців щодо поняття «компетентність» охоплює широке коло визначень. Г. Селевка вважає, що «компетентність – це інтегральна якість особистості, яка проявляється в її загальній здатності та готовності до діяльності, що ґрунтується на знаннях і досвіді, набутих у процесі навчання і соціалізації та орієнтованих на самостійну й успішну участь у діяльності» [12, с. 139]. Ю. Татур стверджує, що «компетентність фахівця з вищою освітою – це виявлені ним на практиці прагнення і здатність (готовність) реалізувати свій потенціал (знання, вміння, досвід, особистісні якості тощо) для успішної творчої (продуктивної) діяльності в професійній і соціальній сфері, усвідомлюючи соціальну значущість і особистісну відповідальність за результати цієї діяльності, необхідність її постійного удосконалення» [15, с. 9]. На думку В. Ягупова та В. Свистун, «професійна компетентність фахівця є складним інтегральним інтелектуальним, професійним і особистісним утворенням, який формується у процесі його професійної підготовки у ВНЗ,

проявляється, розвивається і вдосконалюється у професійній діяльності, а ефективність її здійснення суттєво залежить від видів його теоретичної, практичної та психологічної підготовки до неї, особистісних, професійних і індивідуально-психічних якостей, сприйняття цілей, цінностей, змісту та особливостей цієї діяльності» [17, с. 6]. Н. Сирятов розглядає компетентність як «сукупність індивідуальних здатностей, навичок, професійних умінь і знань, наявність базової освіти і досвіду роботи, стан здоров'я працівника, необхідних для реалізації професійних функцій у межах конкретної посади (професії)» [14, с. 33].

Для різних галузей діяльності професійна компетенція фахівця має свою специфікацію. Нас насамперед цікавить екологічна сфера, для якої компетенція визначається як «знання законів екології, гармонійне співіснування з довкіллям, збереження біосфери» [7, с. 37–38]. Г. Дюрдєва обґрунтовує, що «Екологічна компетентність – це здатність особистості свідомо використовувати знання з екології (науки), екологічної етики та власні вміння і досвід при виконанні конкретних дій, а також відчуття відповідальності за свої дії стосовно природи» [3].

Враховуючи вищевикладене, до екологічної компетентності майбутніх фахівців природничих спеціальностей варто віднести спеціальні знання, уміння, навички, досвід, що сприяє ефективному вирішенню екологічних проблем, зниженню антропогенного навантаження на довкілля, збереженню безпечних умов для життя і здоров'я майбутніх поколінь, здійсненню фахової діяльності відповідно до принципів сталого розвитку, проведенню просвітницької роботи серед населення, лобюванню в органах державної влади вирішення екологічних питань на користь довкілля та місцевої громади. Уміння та навички швидко вирішувати складні професійні завдання, знаходити вихід із кризових ситуацій, бути обізнаним в найновіших наукових досягненнях – завжди вважалися невід'ємними компетентностями фахівців багатьох спеціальностей, а надто природничих, результати діяльності яких впливають на якість і тривалість життя людських індивідуумів, розвиток планетарних процесів та їхній взаємозв'язок.

Наступним завданням для формування готовності до екологічної самоосвіти буде *розвиток суб'єктної складової особистості*, що проявляється в саморозвиткові, самовихованні, самоосвіті, самоусвідомленні і самоаналізі (рефлексії здобутих знань). Бразильський педагог П. Фрейре також обґрунтовує концепцію незавершеності

людської особистості, її участь у постійному пошуці, допитливості: «В цьому контексті я знову розглядаю проблему наївної й критичної допитливості, а також епістемологічний статус допитливості» [16, с. 40]. П. Фрейре наполягає на тому, що освіта є елементом формування особистості того, хто вчиться, значно ширшим, ніж просте тренування професійних навичок або навчання [16, с. 40]. Якість засвоєних знань залежить у значній мірі від особистої ефективності майбутніх фахівців природничих спеціальностей. Л. Сергєєва у своїй праці «Практикум педагогічної майстерності» розглядає поняття «особистої ефективності» [13, с. 9]. За міркуваннями Л. Сергєєвої, найголовнішим критерієм особистої ефективності буде довіра, яку фахівець у змозі здобути серед колег. Досягти цього можна лише розвиваючи необхідні навички та успішно виконуючи свою місію.

Успішній реалізації поставлених завдань сприяє дотримання певних дидактичних принципів. Багато науковців досліджували питання дидактичних принципів, а тому в різних джерелах кількість принципів, їхня ієрархія, сутнісні характеристики дещо різняться. За словами В. Оконя, «принципи навчання... – це найбільш суперечлива галузь дидактики. В її межах наявні протилежні думки, які часто суперечать одна одній» [8, с. 177]. Спільним для всіх принципів навчання є їхня приналежність до дидактичного процесу, що й підтверджує В. Ягупов: «в основі принципів навчання лежать закони та закономірності дидактичного процесу» [18, с. 290]. У роботі розглядатимуться основні наукові підходи до визначення змісту принципів навчання з метою подальшого визначення принципів формування готовності до екологічної самоосвіти майбутніх фахівців природничих спеціальностей.

За визначенням В. Ягупова, «принципи навчання – це спрямовуючі положення, нормативні вимоги до організації та проведення дидактичного процесу, які мають характер загальних вказівок, правил і норм та впливають із його закономірностей» [18, с. 291].

У різних авторів (Ю. Бабанський, Г. Ващенко, В. Загвязінський, Я. Коменський, Ч. Купісевич, В. Оконь, І. Підласий, К. Ушинський, М. Скаткіна) знаходимо плюралістичний набір принципів навчання (див. таблицю). Ґрунтовний підхід до визначення принципів навчання знаходимо у визначного педагога Г. Ващенка. До основних принципів навчання Г. Ващенко зараховує: науковість навчання, систематичність, принцип виховного навчання, принцип життєвості, активності, природовідповідності,

принцип індивідуалізації, принцип наочності й конкретності [1, с. 83–96]. Сучасний педагог-науковець В. Оконь доповнює принципи навчання такими: ефективність, доступність, поєднання індивідуального підходу і колективізму в навчанні, різнобічність та мотивація [8]. Педагогіка як жива дисципліна постійно розвивається і розробляє нові педагогічні принципи, використовуючи водночас і традиційні, перевірені часом. У таблиці представлено найбільш поширені класифікації принципів навчання та їхніх авторів.

Таблиця. Класифікація принципів навчання

Автор	Принципи навчання
Г. Ващенко	науковість навчання, систематичність, принцип виховного навчання, принцип життєвості, активності, природовідповідності, принцип індивідуалізації, принцип наочності й конкретності
Я. Коменський	наочність, свідомість, систематичність, послідовність, доступність, міцність засвоєних знань
Ч. Купісевич	систематичність, зв'язок теорії з практикою, наочність, свідомість і активність у процесі навчання, постійне подолання труднощів і стабільність результатів викладання, оперативність знань, міцність знань
В. Оконь	ефективність, доступність, поєднання індивідуального підходу і колективізму в навчанні, різнобічність та мотивація
І. Підласий	принцип свідомості й активності, наочності, систематичності й послідовності, міцності, науковості, доступності, зв'язку теорії з практикою
К. Ушинський	своєчасність, поступовість, органічність, постійність, стійкість засвоєння знань, самостійність, відсутність надмірної напруженості та надмірної легкості, правильність, свідомість і активність навчання, наочність, послідовність, міцність знань і навичок
Ю. Бабанський В. Загвязінський М. Скаткіна	принцип розвивального й виховного характеру навчання, науковості змісту й методів навчального процесу, систематичності й послідовності в опануванні досягнень науки, культури, досвіду діяльності, свідомості, творчої активності та самостійності учнів, наочності, єдності конкретного та абстрактного, раціонального й емоційного, репродуктивного й продуктивного, доступності навчання, міцності результатів навчання і розвитку пізнавальних сил, зв'язку навчання з життям, раціонального поєднання колективних та індивідуальних форм і способів навчальної роботи

З таблиці бачимо, що схожі принципи визначені незалежно різними авторами, разом з тим вони мають взаємодоповнювальні особливості. Педагогічні принципи мають і спільні характеристики [18, с. 293] інтегрованість виховного й розвивального навчання, формування гармонійно розвиненої особистості, спрямованість на всебічність педагогічних впливів, забезпечення ефективності дидактичного процесу.

Грунтуючись на вищевикладеному, окреслимо загальні принципи готовності до екологічної самоосвіти у майбутніх фахівців природничих спеціальностей у процесі професійної підготовки.

Принцип мотивації навчально-пізнавальної діяльності сприяє формуванню мотиваційного компонента готовності до екологічної самоосвіти. Дослідженням цього принципу займалися сучас-

ні дидакти В. Оконь [8], Ю. Бабанський [11], В. Ягупов [18]. З їхніх праць відомо, що мотивація навчальної діяльності є збірною категорією і складається із сукупності певних мотивів. Мотивом є предмет діяльності, за яким стоїть відповідна потреба.

Принцип мотивації навчально-пізнавальної діяльності передбачає від викладача організацію навчального процесу, спрямованого на підвищення зацікавлення майбутніх фахівців природничих спеціальностей до предмета екологічної освіти, пробудження інтересу до самостійного погли-

блення знань та матеріалів, запропонованих на академічних заняттях. Сильна мотивація в пізнанні своєї спеціальності сприяє підвищенню результатів набуття професійної освіти майбутніх фахівців природничих спеціальностей, робить їх більш обізнаними з широкого кола екологічних питань, що формує фахову компетентність.

Г. Ващенко, розвиваючи дидактичні правила К. Ушинського, наголошує на важливості інтересу до навчання. За його словами [1, с. 100], навчання має зацікавлювати своїм змістом, викликати бажання пізнати невідоме, стимулювати до самостійної роботи, не розважати тим, що не стосується безпосередньо змісту навчання.

Принцип ґрунтовності змісту природничого навчання сприяє формуванню когнітивного компонента готовності до екологічної самоосвіти.

Він полягає в глибокому оволодінні майбутніми фахівцями природничих спеціальностей базовими знаннями з природничих дисциплін, оперування якими дозволяє провадити подальший самостійний пошук в екологічній літературі та спеціальній джерельній базі. Ґрунтовність здобутої освіти базується на науковості засвоєної інформації та відповідності її сучасному розвитку науки й техніки. Вимоги науковості також стосуються педагогічних засобів та методології, що використовуються на заняттях з природничих дисциплін.

Розглядаючи принцип ґрунтовності, Г. Ващенко пояснює його як навчання, завдяки якому засвоєні знання міцно тримаються у свідомості того, хто вчиться [1, с. 100]. Досягнути такого результату Г. Ващенко пропонує доцільними методами навчання, одним з яких є систематичне повторення вивченого матеріалу.

Принцип оптимізації навчання сприяє формуванню операційно-діяльнісного компоненту готовності до екологічної самоосвіти і полягає, насамперед, у спеціальному виборі змісту, методів, форм і прийомів дидактичного впливу, що забезпечуватимуть оптимальний навчальний результат.

Вдало використовуючи свою методику роботи для викладання природничих дисциплін, педагог отримує високий позитивний результат за оптимально затрачений час. У педагогіці використовуються спеціальні обчислення для визначення процесу оптимізації. Для визначення кількості затраченого робочого часу (Q) потрібно розділити обсяг виконаної майбутнім фахівцем природничих спеціальностей роботи (V) на кількість затраченого ним часу (T) [10, с. 38]:

$$Q = V/T .$$

За формулою оптимізації можна визначити реальну насиченість навчальних занять з природничих дисциплін.

Оптимізація навчання передбачає його практичну спрямованість, ефективне поєднання теоретичних та практичних умов. Застосовуючи професійні теоретичні знання майбутні фахівці природничих спеціальностей на практичних заняттях мають навчитися ефективно діяти [18, с. 296].

Відповідно до принципу оптимізації навчання передбачається раціональне поєднання колективних та індивідуальних форм і способів навчальної роботи. Роз'яснюючи цей принцип, В. Ягупов зазначає, що «педагог відповідно до колективного характеру навчального процесу, враховуючи індивідуально-психічні особливості суб'єктів учіння, може і повинен застосовувати різноманітні методи й форми навчальної діяльності під час

проведення як планових навчальних заходів, так і позапланових» [18, с. 307–308].

Принцип оптимізації включає в себе доступність та дохідливість викладання, через що він зустрічається в педагогіці ще й як принцип поступового збільшення труднощів. На думку Г. Ващенко [1, с. 97–99], в навчанні треба йти від відомого до невідомого, від близького до далекого, від часткового до загального, від простого до складного, від конкретного до абстрактного, від легкого до важкого.

Принцип оптимізації навчання також передбачає сприяння викладача створенню майбутніми фахівцями природничих спеціальностей власної стратегії поведінки, формуванню навичок, що допомагатимуть ефективно вирішувати екологічні проблеми, розвивати комунікативні здібності, розв'язувати практичні екологічні задачі. Можна узагальнити, що цей принцип реалізується в умінні майбутнього фахівця природничих спеціальностей практично застосовувати здобуті знання з високою мірою ефективності.

Принцип, що стосується контрольної-оцінювальної функції дидактичного процесу, сприяє формуванню оцінювально-корегувального компонента готовності до екологічної самоосвіти майбутніх фахівців природничих спеціальностей.

Цей принцип ґрунтується на застосуванні викладачем спеціальних завдань та тестів, що формують у майбутніх фахівців природничих спеціальностей навички саморефлексії засвоєних знань та оцінки якості розв'язаних ним екологічних завдань.

В. Оконь визначає його як принцип ефективності або принцип зв'язку між цілями й результатами навчання [8, с. 193–196], надаючи йому завершально-підсумовуючого значення. В. Ягупов вважає, що «виокремлення спеціальної групи дидактичних принципів, яка надає завершеності всьому циклові процесу навчання, допомагає своєчасно вносити до нього відповідні корективи. Навчальний процес можна вважати ефективним тільки тоді, коли отримані результати відповідають його оцінково-результативному компоненту» [18, с. 312].

На думку професора Н. Мойсеюк, оцінка й самооцінка можуть розглядатися як оцінно-результативний компонент навчального процесу, що виконує функцію мотивації до набуття професійної освіти та слугує критерієм досягнутих результатів [6, с. 201]. Таким чином, ми спостерігаємо взаємопов'язаність мотиваційного принципу та принципу, що стосується контрольної-оцінювальної функції дидактичного процесу, які відповідно інтегрують мотиваційний та оцінюваль-

но-корегувальний компоненти готовності майбутніх фахівців природничих спеціальностей до екологічної самоосвіти. Розділивши на початку нашої роботи готовність до екологічної самоосвіти на п'ять структурних компонентів, ми бачимо на цьому етапі їхню взаємопов'язаність. Інтегративна тенденція свідчить про цілісність досліджуваного нами явища екологічної самоосвіти і про раціональне визначення її компонентів.

Принцип самостійності сприяє формуванню суб'єктного компоненту готовності до екологічної самоосвіти, що означає активність, свідомість та самостійність майбутніх фахівців природничих спеціальностей під час навчання у ВНЗ. Г. Ващенко під активністю розуміє таку організацію навчального процесу, при якій активні як викладач, так і майбутні фахівці природничих спеціальностей [1, с. 95]. І. Зязюн зазначає, що «активність – найважливіша умова досягнення цілі в освіті і тому її можна вважати основоположною категорією в дидактиці» [5, с. 40]. Підвищуючи свою активність, майбутні фахівці природничих спеціальностей набувають ролі суб'єктів навчального процесу, що проявляється в їхній активній участі у здобутті нових знань, науковому пошуці, спробах нестандартного вирішення екологічних завдань. На думку В. Ягупова, активність майбутніх фахівців природничих спеціальностей виражається в усвідомленні ними цілей навчання, у прояві інтересу до професійних знань, умінні сформулювати та вирішити екологічне питання [18, с. 311].

Цей принцип враховує єдність самоосвіти, самовиховання й саморозвитку, які є базою для внутрішніх закономірностей процесу навчання.

Принцип самостійності можна розглядати з точки зору принципу природовідповідності Я. Коменського, який означає навчання відповідно до особистих особливостей, а також відповідно до життя природи. Я. Коменський вважав, що найкраще навчання відбувається тоді, коли особа вільно розвивається, а викладач має лише

спостерігати за нею і створювати відповідні умови для її розвитку [1, с. 91].

Продовженням природовідповідності можна назвати індивідуалізацію навчання. Г. Ващенко застерігає, що при лекційній формі навчання, коли викладач працює з великою аудиторією, є загроза орієнтації на так званого середнього студента. Натомість викладач після пояснення основного матеріалу з екологічної теми може дати завдання, окремо враховуючи знання та здібності такого майбутнього фахівця природничої спеціальності [1, с. 92].

Висновки. Основними завданнями формування готовності до екологічної самоосвіти майбутніх фахівців природничих спеціальностей ми визначаємо активізацію навчально-пізнавальної діяльності, формування екологічної компетентності та розвиток суб'єктної складової особистості майбутнього фахівця природничої спеціальності.

Успішній реалізації окреслених нами завдань сприяє дотримання низки дидактичних принципів та правил до них. Проаналізувавши традиційні та сучасні класифікації педагогічних принципів, ми визначили принципи готовності до екологічної самоосвіти майбутніх фахівців природничих спеціальностей у процесі професійної підготовки, які корелюють із відповідними компонентами. Принцип мотивації навчально-пізнавальної діяльності сприяє формуванню мотиваційного компоненту готовності до екологічної самоосвіти, принцип ґрунтовності змісту навчання – когнітивному компонента готовності, принцип оптимізації навчання – операційно-діяльнісному компонента готовності до екологічної самоосвіти, принцип, що стосується контрольно-оцінювальних функцій дидактичного процесу, сприяє формуванню оцінювально-корегувального компонента, принцип самостійності сприяє формуванню суб'єктного компонента готовності до екологічної самоосвіти.

Список літератури

1. Ващенко Г. Загальні методи навчання: підручник для педагогів [Текст] / Г. Ващенко. – К. : Українська Видавнича Спілка, 1997. – 41 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології [Текст] : підручник / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
3. Діордієва Г. Стан формування екологічної компетентності підлітків у шкільній практиці [Текст] / Г. Діордієва // Наукові записки. – Випуск 58. – Серія : Педагогічні науки. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2004. – С. 99–105.
4. Драйден І. Революція в навчанні [Текст] / І. Драйден, Дж. Вос ; пер. з англ. М. Олійник. – Л. : Літопис, 2005. – 541 с.
5. Зязюн І. А. Інтелектуально-творчий розвиток особистості в умовах неперервної освіти [Текст] / І. А. Зязюн // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи : монографія / ред. І. А. Зязюн. – К. : ВІПОЛ, 2000. – С. 11–57.
6. Мойсеюк Н. С. Педагогіка [Текст] : навч. посіб. / Н. С. Мойсеюк. – 3-тє вид., доп. – К. : КДНК, 2001. – 608 с.
7. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти [Текст] / О. Овчарук // Стратегія формування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. – К. : К.І.С., 2003. – С. 13–39.
8. Оконь В. Введение в общую дидактику [Текст] / В. Оконь. – М. : Высшая школа, 1990. – 384 с.
9. Освітні технології [Текст] : навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота [та ін.] ; ред. О. М. Пехота. – К. : А.С.К., 2001. – 255 с.
10. Педагогічні технології [Текст] : [навч. посібник для вузів] / О. С. Падалка, А. М. Нісімчук, І. О. Смолюк та ін. – К. : Українська енциклопедія, 1995. – 252 с.
11. Педагогіка : учебное пособие [Текст] / ред. Ю. К. Бабанский. – М. : Просвещение, 1983. – 607 с.

12. Селевко Г. Компетентности и их классификация [Текст] / Г. Селевко // Народное образование. – 2004. – № 4. – С. 138–143.
13. Практикум педагогічної майстерності [Текст] : навч.-метод. посіб / Л. М. Сергєєва, А. О. Молчанова, О. В. Пашенко [та ін.] ; ред. В. В. Олійник. – К. : Етіс Плус, 2008. – 184 с.
14. Сырятов Н. Внутрифирменные профессиональные стандарты как основа функционирования системы управления персоналом предприятия [Текст] / Н. Сырятов // Менеджмент сегодня. – 2002. – № 4. – С. 28–33.
15. Татур Ю. Г. Компетентностный подход в описании результатов и проектировании стандартов высшего профессионального образования [Текст] : Мат-лы ко второму заседанию методологического семинара / Ю. Г. Татур. – М. : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – С. 9.
16. Фрейре П. Педагогіка свободи [Текст] : етика, демократія і громадянська мужність / П. Фрейре ; пер. з англ. О. Дем'янчук. – К. : Видавничий дім «КМ Академія», 2004. – 120 с.
17. Ягупов В. В. Компетентісний підхід до підготовки фахівців у системі вищої школи [Текст] / В. В. Ягупов, В. І. Свистун // Наукові записки НаУКМА. – К. : Видавничий дім «КМ Академія», 2007. – Том 71 : Педагогіка, психологічні науки та соціальна робота. – С. 3–8.
18. Ягупов В. В. Педагогіка [Текст] : навч. посіб. для студ. пед. спец. вищ. навч. закл. / В. В. Ягупов. – К. : Либідь, 2003. – 560 с.

О. Vlasyuk

FORMING READINESS FOR ECOLOGICAL SELF-EDUCATION AMONG STUDENTS OF NATURAL SCIENCE FACULTY: TARGETS AND PRINCIPLES

The article argues targets and principles for the process of ecological self-education.

Keywords: targets, principles, readiness for ecological self-education, students Natural Science Faculty.

Матеріал надійшов 3.04.2013

УДК: 027.7:004.087:37.091.212] (477–25)»2008/2012»

Ярошенко Т. О., Чуканова С. О.

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСІВ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ НАУКМА СТУДЕНТАМИ ФАКУЛЬТЕТУ ГУМАНІТАРНИХ НАУК ЗА ПЕРІОД 2008–2012 рр.

У статті проаналізовано використання деяких електронних ресурсів наукової бібліотеки Національного університету «Кієво-Могилянська академія» студентами гуманітарних спеціальностей. Наведено статистику використання передплатених баз даних EBSCO, Springer, JSTOR, Oxford University Press.

Ключові слова: наукова бібліотека, електронні бази даних бібліотек, електронні ресурси, гуманітарні науки, інформація, блок «Наука – Техніка – Медицина», суспільно-гуманітарний блок, ВНЗ III–IV р. а. в Україні.

Актуальність дослідження та аналіз останніх публікацій. Інформація сьогодні поширюється дуже стрімко. Тому виникає потреба у її прискореній обробці та класифікації [17, с. 43]. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології значною мірою впливають на освітній процес в Україні, адже широко використо-

вуються у більшості вищих навчальних закладів III–IV р. а. України.

У Законі України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» записано, що «одним з головних пріоритетів України є прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите